

FAKTAHEFTE II

om oppsigelsene av vaskerne ved Aker Verdal A/S

INNHOOLD:

1. Innledning
2. Oppsigelsen 23.06.86
3. Klubben var forberedt
4. Kort sammendrag av utviklinga fra februar -86
5. Tilbudet om opplæring
6. Aker Verdals budsjett med kommentar
7. «Tilbud» om arbeid fra Verdal Renholdsservice
8. Arbeidsmiljølovens § 60 med kommentar
9. Hvorfor setter Aker Verdal bort renholdet?
10. Jern og Metall's og LO's rolle
11. Rettsforhandlingene i Inderøy Herredsrett
12. Dommen
13. Anken
14. Sluttkommentar

Bildet viser vaskerne og deres advokat i forbindelse med 1. runde i retten.

Foto: Trønder-Avisa.

INNLEDNING

Vaskerne ved Aker Verdal er sagt opp. 10 av de oppsagte gikk til rettsak for å få oppsigelsene kjent usaklige. Inderøy Herredsrett behandlet saka 10 - 12 mars-87. Rettens flertall slo fast at oppsigelsene var saklig begrunnet, mens mindretallet gav vaskerne medhold. Vaskerne har imidlertid bestemt seg for å anke til lagmannsretten, og saka kommer opp i begynnelsen av desember.

Verkstedklubben Aker Verdal har hele tida støttet vaskerne, men LOS-juridiske kontor og Jern & Metall (deres eget forbund) har avslått å ta saka.

For å organisere støttearbeidet er det organisert en støttekomitee, og det er komiteen som har laget dette faktaheftet. Skulle vi ha dekt alt som har skjedd i denne saka, ville det ha blitt ei bok. Vi har forsøkt å få fram det vi mener er viktigst ved å vise til en del dokumenter, og å kommentere en del forhold.

Dette heftet er en liten omarbeiding av det første faktaheftet som kom ut i januar-87. De forskjellige kapitlene er forlenget for å få med utviklingen i saka, og vi har tatt med noen flere kapitler.

Aker Verdal A/S

Adresse: N-7650 VERDAL
Telefon: (076) 79 000
Telex: 55 208 akver n
Telefax: (076) 79 140
Telegram: Aker Verft
Bankgiro: 8676.08.02400

Deres ref.

Vår ref.

Verdal

VO/os

23.06.86

OPPSIGELSE

Vi viser til styrevedtak av 09.06.86 hvor nye kapasitetsgrenser ble besluttet. Dette innebærer en reduksjon av indirekte tjenester blant såvel operatører som funksjonærer. Disse bemanningsjusteringene innebærer bl.a. opphør av renholdsavdelingen og avdeling for maskinmontasje.

De sies derfor herved opp fra Deres stilling som renholdsarbeider ved Aker Verdal A/S med fratredelse den 31.10.86.

Dersom De vil gjøre gjeldende at oppsigelsen ikke er saklig begrunnet, har De rett til å kreve forhandlinger og reise søksmål etter bestemmelsene i arbeidsmilølovens § 61.

Krav om forhandlinger må fremsettes skriftlig innen 2 uker etter at denne oppsigelsen er mottatt.

Søksmål må reises innen 8 uker etter forhandlingenes avslutning. Dersom forhandling ikke er holdt, må søksmål reises innen 8 uker etter at oppsigelsen fant sted. Hvis De bare vil kreve erstatning, må søksmål reises innen 6 måneder etter at oppsigelsen fant sted.

Fristilt personell vil få tilbud om opplæring. Vi viser i denne forbindelse til vedlagte brev.

Med hilsen

AKER VERDAL A/S

Inge G. Røed
personalsjef

Enstemmig vedtatt på klubbens årsmøte i februar -86:

KAMP MOT OPPSIGELSER

Verkstedklubben Aker Verdal har diskutert oppsigelsene ved Rosenberg Verft og Bergens Mekaniske Verksted. Vi støtter den kampen arbeid-erne der har reist mot oppsigelsene. Samtidig frykter vi at noe lignende kan skje ved Aker Verdal, og vi vil forberede oss på å reise kamp mot angrepene.

Verkstedindustrien er, og har lenge vært inne i en omstillingsprosess. Vi, arbeiderne, er ikke prinsipielt mot omstillinger og effektiviseringer. Vi er interessert i å være på høyde med utviklinga, og vi er villige til å lære oss nye ting.

- Det vi ikke kan godta er at noen av oss skal effektiviseres ut av porten, eller at noen skal omstilles til arbeidsledighet.
- Vi nekter at arbeidere som har fått redusert helsa si gjennom mange år i et belastende arbeidsmiljø, bare skal sendes ut av porten.
- Vi nekter også å godta at sveisere, som er uheldige ved en av de mange sveiseprøvene, skal bli sagt opp.

Verkstedklubben organiserer i dag arbeidere innenfor en hel rekke forskjellige fagkategorier. Vi mener det er en fordel for Aker Verdal, som en konkurranseutsatt bedrift å være selvforsynt med så mange tjenester som mulig. Vi er derfor sterkt imot at bedriften forsøker å redusere driftsavdelingene for å spare penger. Følgene av underbemanning i driftsavdelingene er stort press på overtid og inntak av leiearbeidere i perioder.

- Vi vil reise kamp mot oppsigelser.
- Vi vil reise kamp for å bevare bedriftens faglige allsidighet.

Forslagsstiller:

Svein Olav Skogstad

KORT SAMMENDRAG AV UTVIKLINGA FRA FEBRUAR -86

Årsmøte i Verkstedklubben i febr. gjorde vedtak om kamp mot oppsigelser og innskrenkninger.

I månedsskiftet febr./mars lanserte bedriften ei kampanje, «prosjekt - 86» for å redusere indirekte kostnader. Alle avdelinger ble pålagt å vurdere innleie/kjøp av de «tjenester» avdelinga utfører.

Ryktene om planer om bortsetting av renholdet, som dukket opp i kjølvannet av rasjonaliseringskampanjen, ble av ledelsen stemplet som desinformasjon fra illojale medarbeidere.

På renholdsavdelinga satte bedriften igang en kampanje, som ga inntrykk av at avdelinga kunne berges dersom vaskerne blei mer effektive. Seinere på våren fikk klubben kjennskap til at bedriften hadde innhentet anbud fra ISS, men «bare for å vurdere driften av avdelingen opp mot et profesjonelt firma».

Renholdsarbeiderne økte innsatsen og i mai viste det seg at ISS ikke ble billigere. Klubben trudde at avdelinga var berget.

På dette tidspunktet førte bedriftsledelsen forhandlinger bak ryggen på klubbstyret og renholdsarbeiderne. To av de ansatte tilbød seg å ta over og gjøre jobben billigere enn ISS og billigere enn de ansatte på Aker Verdal. Disse to kjente ISS's anbud, så de hadde små problemer med å levere et lavere anbud.

- 27. mai vedtok klubbmøte å avvise innføring av vaskebyrå.
- 2. juni ble klubbstyret orientert om at to av vaskerne (Dagsvik og Skogseth) hadde hatt hemmelige møter med bedriftsledelsen og tilbydd seg å overta renholdet, samtidig som klubben forsøkte å berge avdelinga i trå med årsmøtevedtaket.
- 4. juni gjorde klubbstyret vedtak om å kreve at bedriften avviste anbudet fra de to.
- 6. juni møte i Bedriftsutvalget, der de ansatte fremmer forslag om å beholde renholdsavdelingen.
- 6. juni Klubben vedtar å suspendere Dagsvik og Skogseth på grunn av ukollegial opptreden.
- 9. juni styremøte i Aker Verdal A/S vedtar nedlegging av renholdsavdelingen mot de ansattes stemmer.
- 10. juni bedriftsforsamlingen vedtar endelig ledelsens forslag om nedlegging av renholdsavdelingen mot de ansattes stemmer.

12. juni klubbmøte som vedtar proteststreik mot bedriftsforsamlingens vedtak om bortsetting. Proteststreiken gjennomført.
18. august forhandlingsmøte på bedriften som var resultatløst.
28. august møte med Ulf Guttormsen, distriktssekr. Vurdering av søksmålet og gjennomgang av hvilke dokumenter som var viktig å sende til LO's juridiske kontor.
10. okt. klubbleder kontakter advokat Bjarne Berg.
13. okt. Bjarne Berg tar ut stevning på vegne av de oppsagte.
13. okt. var forøvrig siste frist for å ta ut søksmål (forhandl.møte 18. aug. — fristen er 8 uker).
15. okt. endelig svar fra NJMF og LO's juridiske kontor. LO's juridiske frarår å gå til rettsak. Svaret kom til klubben etter at fristen for å ta ut søksmål var utløpt.
21. okt. klubbmøte som vedtar garanti for søksmålet.
- Oktober Jern og Metall ber klubben oppheve suspensjonene av Dagsvik og Skogseth.
- November Klubbstyret nekter å gjøre dette.
- Desember Jern og Metall opphever suspensjonene.
- 10-12 mars Rettsforhandlinger ved Inderøy Herredsrett, Steinkjer.
6. april Dommen blir offentliggjort.
22. april Vaskerne vedtar å anke dommen, etter samråd med advokaten.
29. juni. Jern & Metall nekter å kjøre sak på spørsmålet om tariffbrudd. (Dette er nærmere omtalt i kapitlet Jern & Metall's og LO's rolle)

TILBUD OM OPPLÆRING

Den 26/6 -86 fikk vaskerne tilbud om opplæring. I brevet står det: «Vi regner med å komme i gang med kursene i løpet av august d.å.» Det ble ikke satt i gang noe kurs i august, og igangsetting av kurs ble plutselig avhengig av flere kontrakter. Aker Verdal fikk de aktuelle kontraktene, og tilbud om kurs ble stadfestet. Senere ble tilbudet knyttet til at vaskerne trakk søksmålet tilbake, for så til slutt endelig å bli stadfestet uten noen betingelser og lovt igangsatt i januar -87.

Vi ser ikke på disse kursene som tilbud om passende arbeid. En videre ansettelse ved bedriften er betinget av at vaskerne består f.eks. en sveiseprøve, ASME 6 G. Dette er en vanskelig prøve for arbeidere uten sveiseerfaring. Videre har bedriften i løpet av de siste to årene tatt i bruk nyere teknologi som har ført til at sveiserne bør beherske flere sveisemetoder (inner-shield og dual-shield). Ledelsen har uttrykt bekymring over at de i framtida vil ha problemer med å sysselsette sveisere med «bare» ASME 6 G.

Sveiserne har et forholdsvis høyt sykefravær p.g.a. uheldige statiske belastninger. Hvorfor skal vaskerne, som har lagt igjen en del av helsa si gjennom mange års hardt arbeid, omskoleres til å bli sveisere? Vaskerne har et arbeid de behersker og som de utfører effektivt og til alles tilfredshet. Hvorfor tvinges disse kvinnene inn i et annet yrke, for så å ta inn andre til å utføre vaskinga?

En del av vaskerne deltok på sveisekurs. Det som ble fremstilt som bedriftens tilbud om opplæring til annet arbeid, var i virkeligheten voksenopplæringskurs. Vaskerne fikk kun dagpenger betalt av det offentlige.

Tilbud om kurs var slik at uansett hva de oppsagte gjorde kunne det brukes mot dem. Hvis de takket nei, hevdet LO-advokaten og NJ & MF at de sa fra seg muligheten til å prøve saken etter Arbeidsmiljølovens §60, og at retten ville komme fram til at de selv var skyld i sin egen oppsigelse.

De som tok imot tilbudet ble straffet av herredsretten som mente at vaskerne av egen fri vilje hadde startet på kurset. Derfor avviste retten kravet om at bedriften skulle dekke tapet i inntekt (forskjellen mellom lønn og kursstønad) som de fikk. For noen av vaskerne var tapet på hele kr. 1995,- pr. uke.

**AKER VERDAL'S KOSTNAD FOR Å UTFØRE RENHOLDSARBEIDET I 1987 MED EGNE
RENHOLDSASSISTENTER. (BUDSJETT)**

Gj.sn. timelønn	: kr 63,00
Sos. kostn. (Arb.g.avg., feriepenger, sykkelønn etc)	: kr 27,00
Adm. kostn. (Pers.adm,arb.ledelse,lønnsadm,lagertj. etc.)	: <u>kr 15,00</u>
Timepris pr. time	: <u>kr 105,00</u>
113 renholdstimer pr. dag x 235 dager x kr 105,-	: kr 2.788.275,-
Rekvisita (såpe,toalettpapir,utstyr etc.)	: kr 250.000,-
Bil m/sjåfør (utbringning av utstyr/rekv.)	: <u>kr 50.000,-</u>
Totalt	= <u>kr 3.088.275,-</u>

I dette beløpet er alt daglig renhold av bedrift/brakkeleir, søppeltømming, innvendig vindusvask, utkjøring av utstyr/rekvisita, skifting av sengetøy/håndklær, oppfylling av såpe/papir og oppskuring/ boning av golv inkludert.

Prisen til Verdal Renholdsservice for å utføre tilsvarende arbeid er kr 2.480.800,- + 5% prisstigning fra 1/6 - 1/12-87 totalt ca:
kr 2.553.000,-

Dette betyr en innsparing for bedriften på ca: kr 535.275,-

Tilleggsarbeid som rundvasking, vask av garderobeskap etc. er ikke inkludert i ovennevnte tall.

Vi vil gjøre oppmerksom på følgende:

Administrasjonskostnad (Adm.kostn.) kr. 15,- pr. time pr. vasker.

Dette vil si at adm.kostn. pr. år =

kr. 15 × 113 timer × 235 dager = kr. 398.325,-

Enten er regnestykket fingert, adm.kostn. er satt for høyt for å skape forskjell mellom anbudene.

Ellers så er administrasjonen alt for dyr. Men det problemet må løses på annen måte enn å si opp vaskerne. Det viktigste er imidlertid at som en følge av effektivisering var vaskerne helt nede i 85-90 timer pr. dag. (Budsjett: 113 timer). Vi mistenker bedriften for å ha satt timetallet høyt for å prøve å vise innsparing på papiret.

«TILBUD» OM ARBEID FRA VERDAL RENHOLDSSERVICE

Dagsvik og Skogseth var forholdsvis nyansatte vaskere. Etter at de hadde forhandlet bak ryggen på resten av vaskerne og tatt over jobbene deres, kom de med følgende «tilbud». De som fikk dette «tilbudet» har opp til 15 års ansiennitet og 8 timers dag. (Legg merke til prøvetida).

Verdal 08.09.86

TILBUD SOM RENHOLDS-ASSISTENT

Da vi er tildelt overtakelse av renholdet ved
Aker Verdal A/S,
har vi herved gleden av å tilby Dem deltid-jobb
på følgende betingelser:

LØNN : Kr. 53.39 pr. time
MÅNEDSLØNN :
ARBEIDSTID : Ca. 4 - 5 timer pr. dag
OPPSTART : Kl. 06.30 og 15. 30
FERIE : I henhold til ferielov
PRØVETID : 6 mnd.
TILTREDELSE : 1. november 1986

Dersom tilbudet aksepteres ber vi Dem returnere
vedlagt kopi i underskrevet stand.

Innen 15. september 1986

Med hilsen

Karin Skogseth
Judith Dagsvik.

Arbeidsretten skal ta stilling til om oppsigelsene er usaklige ut i fra Arbeidsmiljølovens § 60:

§ 60.

Vern mot usaklig oppsigelse.¹

1. Arbeidstaker kan ikke sies opp² uten at det er saklig begrunnet i virksomhetens, arbeidsgiverens eller arbeidstakerens forhold.³
2. Skyldes oppsigelsen driftsinnskrenkning eller rasjonaliseringstiltak, er den ikke saklig begrunnet dersom arbeidsgiveren har et annet passende arbeid i virksomheten å tilby arbeidstakeren.⁴ Ved avgjørelse av om en oppsigelse har saklig grunn i driftsinnskrenkning eller rasjonaliseringstiltak, skal det foretas en avveining mellom virksomhetens behov og de ulemper oppsigelsen påfører den enkelte arbeidstaker.⁵
3. Overdragelse av virksomheten fra en eier til en annen gir alene ikke saklig grunn for oppsigelse. Ved oppsigelse fra den nye eiers side, skal det legges vekt på om begrunnelsen også vil kunne anses saklig om overdragelsen ikke hadde funnet sted.⁶

Vi vil kommentere ett punkt i lovteksten: «Ved avgjørelse av om en oppsigelse har saklig grunn..... skal det foretas en avveining mellom virksomhetens behov og de ulemper oppsigelsen påfører den enkelte arbeidstaker.»

Som vi viste til i kapittel 5 er det høyst tvilsomt om Aker Verdal vil spare på å sette bort renholdet. Vi skal vise hva en arbeider med 8 timers dag vil tape på å ta imot «tilbudet» fra Verdal Renholdsservice:

kr. 63,03 × 8 timer × 235 dager	=	118.496,-	
+ 9,9% feriepenger	=	11.731,-	
= Brutto årslønn			kr. 130.227,-
kr. 53,39 × 4 timer × 235 dager	=	50.186,-	
+ 9,9% feriepenger	=	4.968,-	
= Brutto årslønn			kr. 55.155,-
Nedgang i brutto årslønn			<u>kr. 75.072,-</u>
(Ved 5 timers dag blir nedgangen kr. 61.284,-)			

HVORFOR SETTER AKER VERDAL BORT RENHOLDET?

Vi påstår at bedriften ikke har noe å tjene på å sette bort renholdet. Erfaringer andre bedrifter har høstet er at vaskebyrå kanskje er billigere de første to årene, senere blir byråene dyrere enn egen avdeling igjen. Vi tror ikke bedriften går til oppsigelser mot bedre vitende. Uansett innsparing eller fordyring, så representerer hele vaskebudsjettet piss i havet i forhold til bedriftens totale budsjett.

Oppsigelsene av vaskerne er første skritt på vegen til ei omlegging av bedriften. Denne omlegginga går ut på å sette bort deler av produksjonen og service-funksjonene til andre firma. Slik som markedet svinger, er det gunstig for bedriften å ta inn eller sende hjem igjen et helt firma etter bedriftens eget behov. Det er mye enklere enn å ha arbeiderne ansatt i egen bedrift. For alle dem som lever av det arbeidet de selv utfører, er dette ei utvikling som må bekjempes.

Vi vet at bedriften har hatt planer om å gjøre lignende med andre avdelinger, men har vel vurdert at det ville ble enklest å kvitte seg med den avdelinga som utelukkende består av kvinner først. Vi håper dette var ei feilvurdering fra bedriftens side.

Da det viste seg at vaskebyrået ISS ikke ble billigere, fikk bedriften en gavepakke fra Dagsvik og Skogseth. De leverte et billigere tilbud. Det var dette som førte til at Aker kunne vise til innsparinger, i hvert fall på papiret. Det hele grenser til det latterlige når direktør Svein Eggen, i en julehilsen til samtlige ansatte prøver å gi inntrykk av at de kontraktene bedriften fikk i 1986 skyldes at vaskerne er sagt opp. Som en følge av at det blir rettsak, står vaskerne i jobbene sine, selv om oppsigelsestida gikk ut 31.10.86. Aker Verdal har i dag egne vaskere og innleide fra Dagsvik og Skogseth.

I retten sa Eggen at hvis Aker Verdal måtte ta inn vaskerne kunne det bety nedleggelse av hele bedrifta, med de konsekvenser det vil få for lokalsamfunnet.

Rettens flertall trodde på Svein Eggens udokumenterte påstand, han ble trodd fordi han har direktørtittel. Direktørens uttalelser har satt fart i spekulasjoner om oppsigelser og nedlegging av flere avdelinger. Direktørens edsvorne vitneutsagn kan ikke bare være bløff, han må ha sett nedlegging av renholdsavdelingen som et første skritt.

JERN OG METALL OG LO'S ROLLE

Fra Jern og Metall har vaskerne fått høre følgende: Oppsigelsessaker er de kjedeligste vi har, men vi kan ikke nekte ei bedrift å legge ned ei avdeling. Oppsigelsene er innenfor bedriftens styringsrett, og den kan vi ikke røkke ved.

Jern og Metall har trykket Dagsvik og Skogseth til sitt bryst: Da Verkstedklubben suspenderte de to for ukollegial opptreden, fikk de to god hjelp fra det lokale Jern og Metall-styret (avd. 108, Levanger og Verdal Jern og Metall) i å sende inn anke til forbundet sentralt.

Etter en del fram og tilbake har forbundet opphevet suspensjonene. Forbundet mener altså at det er forenlig med medlemskap i Jern og Metall å gå bak ryggen på arbeidskameratene og å tilby seg å ta over jobbene til dårligere betingelser. Dette tilbudet førte til oppsigelse av de andre vaskerne. Når forbundet støtter Dagsvik og Skogseth, kan de ikke samtidig støtte de som blir oppsagt. Forbundet har valgt side i denne saken — **for** Dagsvik og Skogseth, **mot** de oppsagte.

Vi vil reise følgende spørsmål: Er Jern og Metall (som resultat av det faglig-politiske samarbeidet) pålagt av regjeringspartiet DNA å sørge for at store bedrifter får fritt spillerom i rasjonaliseringer og omstruktureringer?

Det er LO's juridiske kontor som har vurdert de juridiske sidene for Jern og Metall i denne saken. LO-advokat T. E. Johansen gikk i mot å ta ut søksmål da han først trodde at vaskerne hadde svart nei på bedriftens tilbud om opplæring. Da dette ble korrigert, var han fremdeles i mot å ta ut søksmål. Verkstedklubben inviterte T. E. Johansen oppover for å få han til å gjøre rede for sitt standpunkt. Til dette svarte han at han ikke aktet å stå til rette overfor klubben, men at han handlet på oppdrag fra Jern og Metall.

Vaskernes advokat mente i retten at bedrifta hadde begått tariffbrudd. Klubben har lokal lønnsavtale som fastsetter betalinga for vaskerne. Denne avtalen er å bekrefte som en tariffavtale. Ved at bedriften har sagt opp vaskerne og tatt inn et annet firma som betaler kr. 10,- mindre pr. time, må dette betraktes som et brudd på tariffavtalen. Bedriftens eventuelle innsparing er oppnådd gjennom at vaskerne blir dårligere betalt enn hva som er fastsatt i avtalen.

Dommer fra 30-årene viser at arbeidstakere har fått medhold i slike saker. Inderøy Herredsrett valgte å ikke ta standpunkt til dette spørsmålet. I dommen står følgende:

«Flertallet antar, etter sakens opplysning, at den praksis som saksøkte her har fulgt ihvertfall har vært godtatt av Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund uten merknad. Herredsretten legger til grunn at en i

motsatt fall ville blitt gjort oppmerksom på dette. Etter som tariffparten ikke har reagert, finner flertallet ikke å kunne bygge dommen på at saksøkte har brutt det såkalte «ufravelighetsprinsippet» i den kollektive arbeidsrett.»

Verkstedklubben regnes ikke som part i saker angående tariffbrudd. Der er forbundet som er tariffpart, og som eventuelt må ta ut stevning. Nå har Jern & Metall svart at de ikke vil kjøre sak på dette punktet. Forbundet henviser til Verkstedoverenskomsten's §1.2. Faggrupper.

1.2.3.4. Lønns- og arbeidsvilkår for rengjørings- og kantinepersonell skal fastsettes i avtale mellom partene på bedriften. Slik avtale er ikke til hinder for at bedriften kan sette bort rengjøringsarbeidet og kantinebedriften»

Forbundet var lenge i tvil om hva de skulle mene om dette spørsmålet. Ett av dilemmaene, uttrykt av en av sekretærene, var: «Hvis vaskerne ved Aker Verdal får medhold i at det er begått tariffbrudd, hva da med alle de som er sagt opp i lignende situasjoner, og som vi (Jern & Metall) ikke har gjort noe for?»

Dette viser at forbundsledelsen er mere opptatt av å berge sitt eget skinn enn å kjempe for medlemmenes interesser.

Vaskerne har hele tida betalt full medlemskontigent til Jern & Metall. Når de nå er oppsagt, får de beskjed om at overenskomsten må tolkes dit at vaskere og kantinepersonell kan sies opp, og at dette er det bare å godta.

Verkstedklubben og den lokale Jern & Metall-avdelinga har foreslått endring i overenskomsten for å få vaskere og kantinepersonell likestilt med andre medlemmer. I tillegg har klubbstyret henvendt seg til likestillingsombudet for å få vurdert om den aktuelle paragrafen i overenskomsten er i strid med lov om likestilling.

Begrunnelsen for forslaget fra verkstedklubben og Jern & Metall-avdelinga er følgende:

«KOMMENTAR.

Forbundsstyrets tolking av §1.2. pkt. 1.2.3.4, vedtak av 29.06.87, innebærer at nåværende ordlyd åpner for kvinnediskriminering.

NJMF/MVL har dermed inngått en tariffavtale der en gruppe av våre medlemmer rengjørings - og kantinepersonell - er enslags B - medlemmer. De betaler full kontigent og klubben har forhandlingsrett for dem. Men om vi bruker forhandlingsretten kan bedrifta når som helst, uten å si opp noen del av særavtalen, se bort fra avtalte lønns - og arbeidsvilkår for denne gruppen og deta arbeidet de utfører. Nåværende ordlyd i §1.2. pkt. 1.2.3.4, fratrar kantine - og rengjøringspersonellet den normale beskyttelse en tariffavtale gir.»

RETTSFORHANDLINGENE

I retten ble det mye diskusjon om tall og beregninger. Bedriften har lagt fram mange regnskap og budsjetter over drift av egen avdeling som skal vise innsparing ved å sette bort arbeidet. Etter hvert som vaskerne og deres advokat har påpekt feil i budsjettene, er disse tallene blitt justert og forandret. Men samtidig har bedrifta endret andre tall, slik at sluttsummen skal bli den samme.

Bjarne Berg klarte gjentatte ganger å få representanter fra bedriftsledelsen til å innrømme at tallene deres var svært unøyaktige. Samtlige «unøyaktigheter» slo ut i samme retning, nemlig at de viste større utgifter enn reelt ved å ha egen renholdsavdeling.

Bedriften hadde satt personalsekretær O.G. Løseth til å svare for tallene. På direkte spørsmål fra Bjarne Berg om hvorfor det ikke ble lagt mere arbeid på disse beregningene, da de jo førte til oppsigelse av ei hel avdeling, svarte Løseth: «Hadde jeg visst at jeg måtte møte i retten for disse tallene hadde jeg nok lagt mere arbeid i å få dem korrekte.»

Bedriften stilte også med direktør Arne van der Hagen som vitne. Han har vært direktør både ved Aker Stord og Aker Verdal. Han er nå styreformann for begge bedriftsstyrene, og er leder for Akers offshore-divisjon. I retten fikk han god tid til å skryte av hvilke styreverv han har, og at han har inngående kjennskap til økonomien i de forskjellige bedriftene. På spørsmål om hvordan vaskinga ved Aker Stord blir utført (egen avdeling eller leiefirma), ble det først helt stilt. Alle i salen så at rødfargen passerte sjortekragen og nådde hårrota med ei viss fart, før svaret kom: «Vet ikke». «Ingen flere spørsmål» sa advokaten, og ut av salen bar det med van der hagen.

«Fint folk» er ikke særlig saftige når de banner, men van der Hagen imponerte da han kom tilbake til vitnerommet for å hente frakken sin.

Vi vil påstå at det gikk svært godt for vaskerne i rettsalen. Dette slo ut i at bedrifta ble mere og mere irritert på den advokaten som NAF hadde skaffet dem. Men dette var vel ikke første gang at arbeidsfolk har «vunnet» i rettsalen, men fått dommen mot seg.

Bedriften har forøvrig skaffet seg en annen advokat til å forsvare seg i lagmannsretten.

DOMMEN

Dommen inneholder en del feilaktige slutninger, bl.a.:

«Nedleggelse av renholdsavdelingen ble drøftet med de ansattes representanter i et møte med den 5.6.1986, og ble godtatt mot noen stemmer. Nedleggelsen ble styrebehandlet 9.6.1986 og vedtatt i bedriftsfor-samlingen den 10.6.1986»

Både i styret og bedriftsforsamling gikk alle ansattes representanter MOT nedleggelse, dette gjelder også de valgte funksjonærrepresentantene.

Videre heter det i dommen:

«Alle bedriftens avdelinger måtte gjennom hårdhendte kostnadsreduksjoner, og med oppsigelser til følge. Om dette vises også til de opplysninger som er gitt innledningsvis.»

Avdelingene for f.eks. platearbeidere, sveisere, rørleggere og stillasebyggere ble IKKE utsatt for oppsigelser.

I dommen blir det påstått at vaskerne har krevd forskjellsbehandling:

«En mulighet har det selvfølgelig vært at saksøkerne har fått beholde sine plasser til tross for den besparelse bedriften derved ville mistet. Det er vel dette saksøkerne har gått inn for. Rettens flertall antar at saksøkte ikke er forpliktet til å foreta en slik forskjellsbehandling av de ansatte. Linjen ellers har vært at alle som kunne oppsies, også ble oppsagt. Det ville vært et brudd på denne linjen om saksøkerne fikk beholde stillingene.»

Virkeligheten er at vaskeavdelinga ble utsatt for helt annen behandling enn alle de andre avdelingene. Der det ble foretatt oppsigelser var det på bakgrunn av rasjonalisering eller at deler av arbeidet har falt helt bort. Avdelinga for maskinmontasje ble f.eks. lagt ned, men det skyldes at bedriften ikke har hatt slikt arbeid på mange år. Arbeiderne her ble forøvrig ikke sagt opp, men overført til andre avdelinger. Vaskerne ble sagt opp til tross for at arbeidet deres fremdeles skal utføres. Vaskerne er ikke ute etter forskjellsbehandling, men de ble utsatt for forskjellsbehandling i og med at de ble sagt opp.

Retten skal foreta ei avveining mellom bedriftens innsparing og de ulempene oppsigelsene påfører den enkelte arbeidstaker (Arbeidsmiljølovens §60.2). I Odd Fribergs kommentarer til denne paragrafen heter det:

«Selv om en oppsigelse er skalig begrunnet, kan den i enkelte tilfelle virke særlig urimelig for arbeidstakeren, f.eks. på grunn av hans familieforhold, lange tjenestetid eller vansker med å ta eller få annet arbeid. Et vern mot ren urimelighet ble foreslått både i 1936 og i 1956, men forslaget ble ikke tatt opp av henholdsvis Stortinget og departe-

mentet. Høyesterett har lagt til grunn at urimelighet kan tas i betraktning som et moment ved saklighetsvurderingen, jfr. Rt. 1966 s. 393 og Rt. 1972 s. 1330. Arbeidsmiljøloven opprettholder dette utgangspunkt og innfører en regel om at ulempene for arbeidstakerne skal tas med i vurderingsgrunnlaget ved oppsigelse på grunn av driftsinnskrenkninger og rasjonaliseringstiltak, jfr. §60 nr. 2»

«Departementet har pekt på at det har skjedd en utvikling i rettspraksis i retning av en skjerpelse av saklighetskravet. Særlig har rimelighetsvurderinger i forhold til den oppsagte kommet sterkere inn i bildet, jfr. note 1. Departementet har vist til at også saklighetskriteriet må følge med den sosiale utvikling i samfunnet ellers, jfr. §1 nr.1. Departementet mener at domstolene må være varsomme med å legge særlig eldre rettspraksis som går i arbeidstakerens disfavør til grunn.»

I dommen slås det fast at innsparinga for Aker Verdal hvertfall er på kr. 66240,- (s. 29 i dommen). Herredsretten har foretatt ei avveining, og kommet fram til at det er saklig å si opp 20 arbeidere for at ei storbedrift skal spare kr. 66240,-, det er kr. 3312,- pr. arbeider!

Som nevnt tidligere var det ikke en enstemmig dom, og kan det siste avsnittet i dommen tyde på at flertallet har følt seg på tynn is?:

«Retten har imidlertid funnet at avgjørelsen har budt på slik tvil at partene bør bære hver sine omkostninger, jfr. tvistemålslovens § 172, 2. ledd.»

ANKEN

På møte med advokat Bjarne Berg, 22 april 1987, vedtok de 11 vaskerne å anke saka til lagmannsretten. Advokat Bjarne Berg vil bygge anken omkring tre hovedsaker:

- 1) Rettens flertall har lagt for liten vekt på de ulempene oppsigelsene førte til for de oppsagte
- 2) Bevisførelsen for at bedrifta sparte på å legge ned renholdsavdelinga er ikke holdbar
- 3) Spørsmålet om tariffbrudd

Vaskerne selv sier: «Denne dommen gjelder ikke bare oss Verdalingere, og vi tror klubber og fagforeninger over hele landet ønsker at vi skal anke dommen.»

SLUTTKOMMENTAR

Dommen i Inderøy Herredsrett er enda en dom mot kvinners rett til arbeid. Den er ikke første dommen i sitt slag.

Hvis slike dommer blir stående, svekker de oppsigelsesvernet for alle arbeidstakere, og det vil bety fritt fram for all omstrukturering og omstilling - som arbeidstakerne må betale for.

Renholdskvinnene ved Aker Verdal går i spissen for kampen mot ei slik utvikling, og de trenger fortsatt politisk, moralsk og økonomisk støtte fra resten av fagbevegelsen.

Vaskerne har hele tida blitt utsatt for press og ufine metoder av forskjellige slag. Både bedriften og Jern og Metall har kommet med «tilbud» og forlangt at søksmålet skal trekkes. Dette er gjort telefonisk og ved brev bragt hjem til vaskerne på kveldstid, med kort svarfrist. Dette er helt klart gjort for å ødelegge den sterke enheten som er mellom de oppsagte, og mellom de oppsagte og resten av klubben. Hittil har ikke disse splittelsesforsøkene lyktes.

Bedriftsklubben ved Aker Verdal har støttet de oppsagte hele veien. Først ved å garantere for utgiftene til den første rettsaken, og ved å bevilge over 20.000 til andre runde.

Følg deres eksempel - støtt de oppsagte Aker-kvinnene!

Hvis dere ønsker flere opplysninger om saken, kan disse kontaktes:

Solveig Stenbakk (ei av de oppsagte vaskerne)

Bergsmyr 11

7650 Verdal

Tlf. (076) 76 710

Ingvild Sørensen (leder for støttekomitéen)

Gimlevn. 12

7600 Levanger

Tlf. (076) 80932

(faktahefte kan bestilles fra samme adresse)

TIL SLUTT OPPFORDRER VI ALLE, BÅDE ENKELTPERSONER
OG ORGANISASJONER TIL Å SENDE MORALSK OG
ØKONOMISK STØTTE TIL:

SOLVEIG STENBAKK

BERGSMYR 11

7650 VERDAL

KONTO NR. 4440.31.19048

PRIS KR. 15,—

Verdal Grafiske A/S